

Важинський Володимир Михайлович,
доцент кафедри права та гуманітарних
дисциплін Івано-Франківської філії
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна», кандидат
юридичних наук

РОЛЬ ПОЛІЦІЇ В ПОПЕРЕДЖЕННІ ПРАВОПОРУШЕНЬ ІНСТИТУЦІЙНИХ ІНВЕТОРІВ

Поняття правопорушення нерозривно пов'язане, на нашу думку, з виникненням суперечностей між інтересами суспільства (і держави, адже інтереси держави і суспільства в соціальній державі збігаються) і бізнесу, у зв'язку з чим інституційний інвестор може ставити свої інтереси вище суспільних і тим самим посягати на встановлений і гарантований державою правопорядок у цій сфері. І в цьому випадку ми маємо акцентувати на охоронних правовідносинах у сфері публічного управління діяльністю інституційних інвесторів – попередження та реагування на такі правопорушення з боку держави (суспільства) через уповноважені державою органи, у тому числі правоохоронні.

Чинне законодавство не містить визначення поняття «інвестиційне правопорушення». На думку М. Бліхар, сутність такого правопорушення полягає в тому, що поведінка правопорушника спрямована на негативну зміну визначеного в чинному законодавстві порядку здійснення інвестиційної діяльності, порушення правових режимів інвестиційних відносин. Інвестиційна протиправність, своєю чергою, полягає в повному або частковому невиконанні вимог, ігноруванні правил, порядку, закріплених і нормами інвестиційного законодавства, й іншими галузевими нормами, обов'язковими до виконання суб'єктами інвестиційної діяльності [1, с. 169]. Правопорушення по-суті, є тим юридичним фактом, який породжує трансформацію правовідносин охорони до правовідносин захисту прав і свобод та законних інтересів фізичних осіб -інвесторів. При цьому, якщо забезпечувати охорону можуть різні державні органи, суспільні інституції чи навіть сам інституційний інвестор, то у разі правопорушення на перше місце виходить держава, яка має виключне право на застосування примусу до правопорушника. Так, захист приватного інтересу відбувається за ініціативи самого суб'єкта інтересу через подання цивільного позову, а захист публічного інтересу відбувається з ініціативи або безпосередньо суб'єктом публічної адміністрації [2, с. 77].

Більше того правовий інститут відповідальності є обов'язковим елементом механізму охорони інвестиційних відносин, адже спонукає дії всіх суб'єктів інвестиційної діяльності (разом з уповноваженими особами контролюючих органів) до правомірної поведінки. Кожен вид юридичної відповідальності за порушення порядку здійснення інвестиційної діяльності є самостійною системою. Систему юридичної відповідальності в галузі інвестиційного права становлять адміністративна, дисциплінарна, кримінальна, цивільно-правова, фінансово-правова та інші види відповідальності [1, с. 170].

Насамперед слід звернути увагу на адміністративно-правові правопорушення і адміністративно-правову відповідальність, оскільки саме цей вид відповідальності застосовується за правопорушення, що не несуть вкрай серйозної шкоди суспільству, але є суспільно шкідливими діяннями, без реагування на які ситуація може погіршитись [3, с. 265]. Своєчасне виявлення адміністративних правопорушень та притягнення правопорушника до адміністративної відповідальності часто дозволяє запобігти більш серйозним правопорушенням, як наприклад, вчинення фінансових правопорушень, податкових правопорушень, господарських правопорушень (у тому числі виникнення неплатоспроможності та банкрутства інституційного інвестора) і кримінальних правопорушень, які можуть завдати значно серйознішої шкоди суспільним інтересам громадян-вкладників.

Адже як влучно зазначено в ст. 23 КУпАП адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

Адміністративним правопорушенням (проступком) відповідно до ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені цим Кодексом, настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до закону кримінальної відповідальності [4].

Юридичний аналіз статей Особливої частини КУпАП засвідчує, що складів, які прямо передбачають відповідальність у сфері діяльності інституційних інвесторів зокрема чи інвестиційної діяльності в цілому, немає. Це свідчить про те, що держава більшу увагу приділяє все ж засобам запобігання правопорушенням у

діяльності інституційного інвестора, і методам переконання та стимулювання, а не очікування правопорушень і застосування примусу. З іншого боку, в КУпАП є дуже багато складів правопорушень у сфері фінансової діяльності, які, в тому числі, стосуються діяльності інституційних інвесторів.

Зокрема органи Національної поліції України наділені повноваженнями складати протоколи про адміністративні правопорушення щодо таких правопорушень, які можуть виникати у сфері діяльності інституційних інвесторів: – ст. 162 (порушення щодо обігу іноземної валюти), 164 (порушення порядку провадження господарської діяльності (в частині порушення вимог ліцензійних умов для певного виду діяльності), 164-2 (порушення законодавства з фінансових питань), 164-15 (приховування стійкої фінансової неспроможності), 166-16 (незаконні дії у разі банкрутства), 166-17 (фіктивне банкрутство).

Тому вкрай важливим є своєчасна і повна фіксація адміністративних правопорушень у сфері діяльності інституційних інвесторів, адже це один зі способів попередження порушень прав громадян вкладників, а також попередження злочинів проти громадян-інвесторів, що є забезпеченням публічного порядку та попередженням порушень суспільних інтересів.

Список використаних джерел

1. Бліхар М. М. Фінансово-правова відповідальність суб'єктів інвестиційної діяльності. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2017. № 865. С. 169–176. (Серія «Юридичні науки»). URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/43342/2/2017n865_Blikhar_M-Financial_and_legal_responsibility_169-176.pdf.

2. Авер'янов В. та ін. Виконавча влада і адміністративне право. Київ, 2002. 428 с.

3. Колпаков В., Гордеев В. Теорія адміністративного проступку: монографія. Харків: Харків юридичний», 2016. 344 с.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 груд. 1984 року № 8073-Х. Верховна Рада України [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n60>.